

GAZETĂ TRANSILVANIEI.

„Gazetă“ ese de 2 ori; Joi'a si Dumineacă, Foi'a, candu concedu ajutoriale. — Pretiul: pe 1 anu 10 fl., pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v. a. Tieri estene 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2\frac{1}{2}$ galbini mon, sunatória.

Anulu XL.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pertru serie 6 cruceri v. a. Tacs'a timbrala à 30 cr. val. austr. de fia-care publicare,

Nr. 2.

Brasovu 21|9 Ianuarie

1877.

Imperiul otomanu.

I. Ori-ce se va alege din imperiul turcescu, de va scapa si din actual'a crisa, de se va regenera, séu ca va cadé si se va desface in elemente heterogene din care este compusu numai prin poterea armelor, barbatii mai departe vedetori ai natiunei romane voru simt'i totu-deauna marea necessitate de a studea trecutulu acelui imperiu si a se occupa de sórtea lui presenta. Fora istori'a imperiului otomanu, sute de pagine din istori'a nostra ar' remané neintielese si multe chiaru că charthia alba. Fora cunoscerea institutiunilor turcesci, nu ne potemu esplica cateva din ale Moldovei si ale Munteniei vechi. Chiaru si caracterulu national turcescu avuse influentia considerabile asupra caracterului parintilor nostri. Si pressiunea exercitata asupra basericei ortodoxe prin poterea brutale a Islamului cine o va nega? Pana si music'a baserica christiana fusese multu alterata prin cea arabico-turcesca. Urmele tiraniei turcesci se mai vedu pana in diu'a de astadi, nu numai in Romania, déra si in Ungari'a. Nemuritorulu principie Dimitrie Cantemiru prevediuse unele că aceste cu spiritu profeticu atunci, candu luase asupra-si sarcina grea de a scrie cu multa fidelitate nu numai istori'a imperiului otomanu, ci de a mai da posteritatiei si alte informatiuni instructive despre acelu poporu, care in cativa seculi fusese teroreea Asiei, Europei si Africei.

Din anulu in care Constantinu M. a stramutat residentia imperiului romanu la Bizantiu, era mai vertosu din epocha cea memorabile, in care imperiul Romei se desfacuse in occidentale si orientale, Daci'a si locuitorii sei au gravitat totudeauna mai multu catra Rom'a noua apropiata, decatu catra Rom'a vechia, mai departata, de catra care si remasesera despărțiti, isolati si șresi-cumă închisi séu impinsi spre resaritul prin atatea popóra barbare, cate s'a stracratu si apoi asiediatu intre Daci'a si Itali'a pe intinsulu territoriu alu Panonei, Illiricu, Noricu, Rhaeti'a, Vindelicu. De la Dunare ajungea in cateva dile la Rom'a noua, pe uscatu séu pe mare; déra totu de acolo pana la Rom'a vechia avea se faca cate döue luni, uneori si mai multu intre pericule nenumerante. Situația geografica este astadi, că si inainte cu 1450 de ani, era cea politica pentru romani nu va pot fi nici-o data indiferente, ori-cine va domina in Roma noua, nici chiaru atunci, candu independentia Romaniei ar' fi garantata prin tota staturile Europei in diece tractate si corroborata cu sute de juramente. Asia déra, déca lumea ar' vedea chiaru in diu'a de mane sarutanduse sultanulu cu tiarulu si pe turci de braci cu slavii meridionali, noi romani se fumu cu atatu mai diligent in studearea lucrurilor turcesci, cu catu amu facutu acésta mai pucinu pana acilea, si cu catu ele differu mai multe de a le popóralorū europene. Déca amu facutu in primavera trecuta unu studiu asupra slaviloru meridionali, nu ne potemu lipsi nici de acésta, mai alesu dupa-ce vedemu in press'a straina esindu atatea absurditati despre turci.

Noi aici vomu incepe cu informatiuni geografice si statisticice, adeca cu cele mai anevoia de a ti le castiga, si vomu inainta pana unde vomu poté.

Imperiul otomanu, pumitu si imprejur turcescu séu Turcia, coprinde mai ace-

leasi provincii si acelasi territoriu vastu, din care era compusu anticulu imperiu romanu orientale, adeca catu tiene din Dunare pana in Eufratu si din marea adriatica pana in sinulu arabicu, éra in Afric'a pana la Algiru, adeca circa 50 de mii miluri patrate, prin urmare territoriulu imperiului otomanu este camu de cinci ori mai mare decatul alu Franciei. Prete aceasta nemesuratele deserte ale Asiei si ale Africei, asupra carora se intinde suveranitatea nominala a sultanului, se computa la 25 miliarie, déra statisticii le stergu pe aceste din calculatiunile loru. Numerulu exactu alu locuitoriloru acestui imperiu nu-lu sciu pana in diu'a de astadi nici chiaru ministrii sultanului, nici in totalu si nici dupa provincii. Au si turci de eri de alaltaeri unu asia numit u birou statisticu, déra resultatele lucrarei acestuia suntu pana acumu asia de pucine si asia de nesigure, in catu nici-unu geografa nu cutédia a se lua dupa ele; de aceea, cati geografi mai noi, stateau pareri. Acestu lucru de altumentrea forte neplacutu, -si are ratinea sa. Că se tacemu cu totulu de indolenti'a, de lenea orientale in genere, popórale orientali nu potu se sufere că se-i intrebi de numerulu familiei si mai alesu de neveste, ca-ci elu acésta o ie de insulta; este in contra usului, datineloru, traditiunei si chiaru in contra bunei cuvintie asia precum o intielegu in Orientu mai vertosu mohamedanii. „Ce ai tu se intrebi de nevestele mele, ce ai cu ele blastematule? Acesta'i e respunsulu. Déra mai este si ceealalta ratiune fiscale, cunoscuta si popóralorū europene multu mai bine decatu ar' dorí si ele. Cateva specii de contributiuni se arunca pe atati membri ai fia-carei familii, cati suntu trecuti, spre ex. de ani 20. Au nu este si la noi totu asia? Fetiorii si fetele, care au trecutu de 16 ani (inainte era 18), trebuie se platésca contributiuni. In tieurile turcesci se subtragu dela imposite ómeni catu se pote mai multi; pe altii scutescu spahii si functionarii cu conditiune, că se le platésca ori se le lucre loru, curatua asia, precum ii scutea la noi nemesisi pana in a. 1848. Mai adaugem si essential'a impregiurare, ca una parte considerabile a populatiunilor turcesci este, mai alesu in tieurile caldúrose, nomada in sensulu strinsu alu cuventului, ca-ci siedu sub corturi si se muta că tiegani nostri, in diverse anotimpuri, in diverse regiuni, era alte comunitati de corturi disparu adesea, in catu nu le mai dà nimeni de urma in vastele deserte si steppe; déra cine se si alerge dupa ei? Intre aceste conditiuni si impregiurari, pana acilea in imperiul otomanu nu a potutu fi nici vorba de conscriptiune exacta a populatiunilor, nici chiaru atunci, candu regimulu si-ar' fi pusu pitiorulu in pragu, că se o faca immediat. Asia déra ori-ce numeru vomu afla pe la geografi europeni despre populatiunea turcesca, elu pana acumu este arbitriu, pe nemerite, pe döra si pote. Noi dupa unele combinații ale nostroi coprindem numerulu locuitoriloru imperiului otomanu fora distinctiune de religiune si nationalitate, in cifra approximativa de 33 milioane suflete. Se luamu hipothes'a, ca acésta cifra ar' fi cea mai exacta precum nu este, déra facia cu marea cestiune orientale, facia cu evenimentele actuali, ea nu ne pote satisface. Noi toti simtimu necessitatea se aflam, buna-óra că si in imperiul austro-ungurescu, elementele natio-

nali, din care se compune statulu otomanu. Dupa nationalitaté inse este si mai anevoia se specifici populatiunile, pentru ca la totu pasulu ti se lungescu in drumu confesiunile religiose, in catu stai ametitu si nu mai scii in catrau se apuci, mai alesu dupa-ce scii forte bine, ca in tieurile turcesci că nicairi in lume, atatu mohamedanii, catu si christianii confunda in totu momentulu nationalitatea cu religiunea, si ca ei o facu acésta nu numai din fanatismu si bigotismu, ci forte desu din politica nationale. Asia de ex. turci, pana unde numai li se trece manoper'a, numescu otomani, adeca turci pe toti locuitorii de religiunea mohamedana, éra grecii facu intocma cu popórale de religiunea res. ortodoxa, precum cu 1 milionu si mai bine macedoromani, batjocuriti de ei Cutiovachi, pentru că se le fia rusine de originea loru latina, asia cu sute de mii bulgari si cu multime de arnauti.

Pentru că totusi se ne potemu orienta catu de pucinu facia cu cris'a presenta si cu cele venitórie, vomu denota aici numerulu populatiunilor din acestu imperiu mai antaiu dupa originea séu mai exactu, dupa limb'a materna, pe care o vorbesu fia-care, cu cifrele urmatórie:

Turci séu osmani ori otomani, preste totu	10,000,000
Slavi, in Bulgari'a, Macedoni'a, Bosni'a, Hertiegovin'a etc.	5,500,000
Arabi, in Siri'a si Irak, in Arabi'a propria, Afric'a	6,000,000
Berberi, Negrii si Cabili, toti in Afric'a	2,000,000
Greci, in Europ'a si Asi'a	3,000,000
Macedoromani, in Macedoni'a, Epiru, Tesali'a preste	1,000,000
Dacoromani in Bulgari'a	100,000
Arnauti séu Albanezi	1,500,000
Curdi, in Asi'a	1,000,000
Armeni	2,500,000
Ebrei, in Asi'a si Europ'a	250,000
Drusi, Nozairi, Metuali, Jezizi	200,000
Tieganii (Zingari), in Asi'a si Europ'a	300,000
	32,850,000

Restulu pana la 33 de milioane locuitoru ai imperiului otomanu, adeca circa 150 mii, se compune mai multu din colonii europene, precum italianni, francesi, germani, anglii etc., apoi si pucini persiani. Déra abstractiune facuta de acesti pucini europeni, vedemu ca imperiul otomanu este locuitu celu pucinu de 12 nationalitati, care differu forte multu unele de altele. Ecce unu nou modelu de statu poliglottu, precum e de ex. si celu austro-ungurescu. Adaugem si diversitatea originei inca si pe cea religioasa, care fù causa nenumeratelor versari de sange si calamitati fora nume.

Lectorii nostri vedu, ca noue nu ne trecu prin minte, că Romani'a si Serbi'a se le consideram de parti constitutive a le imperiului otomanu, precum facu geografi straini.

(Va urmá.)

Protectiunea. Nepotismulu.

Este adeverata provedintia, ca in Ungari'a chiaru si la cele mai tirannice diaria incepe se le ajunga ap'a la gura. Déca a mai esistat vreo-

data diariu condusu de spiritulu nedreptatiei si alu tiraniei, apoi lui „Pesti Napló“ ei compete in acéprivintia locu pe banca de inainte a tiranilor. Diariale romanesci murmura uneori sermanele, candu vedu, ca dintre cetisóra mica de functionari romani transilvani aruncara pe unii in tienuturi, pe unde dice poporulu, ca si-au intiercatu nevestele dracilor copii, pe unde populatiunea maghiara, nemtiesca, vanda si slavaca se nutresce cu pane de hrisca si cu napi, dela Ianuariu inainte nu mai are ce mancă, barbatii imbetranescu la 30 si femeile la 25 de ani, déca nu moru de fome inainte de aceea („Pesti N.“ nr. 7).

Reclamatiunea diarialoru romanesci este pisatura de purece pe langa revelatiunile, pe care le face tocma si citatulu diariu trufasiu si inganfatu, adeca „P. Napló“. Din multe una, de si nu mai in simbure.

In staturile civilisate promotiunea functionarilor este ascurata prin lege si regulamente asa de precise si cathegorice, in catu nici unu ministru nu cutedia se le infranga fora a se espune la infruntare aspra. In acele staturi se cere dela functionariu labore cotidiana pe ore anumite, i se cere se fia impartiale necautandu favorea nimenui, remanendu preste totu intre marginile trase prin legi; era candu grijile vietiei proprii si ale familiei ei turbura spiritulu scriendu la mesa, atunci elu afia consolatiune si incoragiare in ide'a, ca laborea si suferintiele sale de cativa ani voru fi remunerate de siguru prin inaintarea bine meritata in rangu si in salariu.

Asia este pe airea, asia chiaru si in Austri'a. Déra „Pesti Napló“ din 10 Ianuar. a. c. dedicundu acestei cestiuni delicate unu articulu primu, spune si marturisesce, ca in Ungari'a este cu totulu din contra, prin urmare, ca se insiela reu aceia, cari credu, ca in Ungari'a promociunile se intembla dupa merite adeverate, dupa capacitate, labore si diligenta, ca-ci acelu funtionariu nefericitu, care ar'astepta se fia inaintat pe temeiulu calificatiunei sale, numai si-ar' face spese de prisosu cu multele timbruri cerute la actele de concursu. Altele suntu dupa „P. N.“ midiulocile, prin cari inaintedia functionarii in Ungari'a. Lucra seu nu lucra in cancelari'a ta, invetia seu nu, totu-atata; era fa-te Kortes, adeca agitatoriu, adeca popa-Tache la alegeri; fii destepu in a te lingusi; se fii brutale cu poporulu; se faci pe voia numai acelora, dela cari poti spera, ca voru pune unu cuventu bunu pentru tine; pe acesta cale vei inainta de siguru.

Unulu din abusurile cele mai spurcate, dice „P. N.“, ca se intembla la denumirea judecatorilor de prima instantia. Conformu legii si praxei tierilor civilisate despre calificatiunea acestora suntu competenti a da informatiuni numai colegiele de instantie superioare. Nu este asia in Ungari'a si Transilvani'a. In aceste tieri ministrului se dau informatiuni despre judecatori prin prefecti (föispányok) si prin deputatii dela dieta; prin urmare este vai de acei judecatori, cari cadu in disgrati'a politienesca a aceloru domni. Déra acestu lucru se intembla pe temeiulu fatalei legi 36 din a. 1875, in alu carei sensu ministrului informatu prin denuntanti si optitori la urechia pota arunca pe judecatori dupa placulu seu, dintr'unu coltii de tiéra in altulu. Din aceste cause „independentia“ judecatorilor este numai o fantoma; adeverulu e, ca ei suntu martiri ai vocatiunei loru, ómeni persecutati ca prin o lege martiale, man'a libera apasa pe cerbicea loru, paralisandu ori-ce zelu si activitate; protectiunea si nepotismulu -si serbédia banchaliile.

In nr. 38 alu „Gazetei“ din a. tr. vorbindu despre starea cea trista a functionarilor de nationalitate romanescă, amu disu intre altele: „Nu cunoscem in patri'a nostra nici-una classe de ómeni mai nefericiti, decat suntu functionarii romani, cari nu vréu se-si renegi sangue, nationalitatea, pe tata si pe mama. etc.“ Dupa optu luni vine „P. Napló“, ca se ne dea, chiaru foră voi'a sa,

tota dreptatea. Firesce, ca acelu diariu aristocraticu nu scie, seu pota ca nu vre se scie, la ce spionagiu gratiosu suntu espusi functionarii de nationalitate romanescă, din tota partile, di si nöpte, in cancelaria si pe strate, in familia si in locuri publice. O carte romanescă vediuta pe més'a loi, unu diariu romanescu luatu in mana la vreo cafenea, una conversatiune de $\frac{1}{4}$ de óra cu vre-unu romanu din classea numita a honoratiorilor, casatoria in vreo familia romanescă mai distincta, suntu motive de ajunsu pentru spioni că se alege, se-i inferedie de dacoromanisti, de conspiratori, se cera destituirea, seu in casulu celu mai bunu exilarea loru la fruntariele Stiriei ori ale Galatiei.

Brasovu 8/20 Ianuariu 1877.)

Invoiela cea noua a dualistilorunguri si nemti nu se poate inca realizá. Nouele negotiatiuni au incurcatu itiele si mai tare, si foile din Pest'a si grabescu dejá a pregati pe publicu pentru momente seriouse. In 14 l. c. s'a tienutu in citadell'a regale din Buda unu consiliu ministerialu sub presiedentia Domnitorului. Despre acestu consiliu min. aduce „Coresp. Pestana“ urmatoriele detaliuri: „La 12 ore din di a primitu Domnitorulu pe contele Andrassy in audience. Totu in acelasiu tempu se intrunisera si ministrii maghiari la primulu ministru Tisza, de unde apoi pre la 1 óra d. m. plecară la consiliu in citadell'a regale. Consiliul ministerialu dură pana la 3 ore. Dupa scea ministrulu atasiat u langa person'a Domnitorului, baronulu Wenkheim, fece o visita contelui Andrassy. In acelasi tempu cercetă si dlu Tisza pe presedintele camerei deputatilor Ghyczy in locuinta sa privata.“ „Pester Lloyd“ o spune, ca si acestu consiliu, tienutu in caus'a bancei, n'a avutu nice unu resultat. Din contra, tota presemnele spunu, ca situatiunea e critica si nu este sperantia de o deslegare multumitoria a acestei cestiuni. Diariul „Ellenor“ vorbesce inse astadata mai respicatu ca alte diurnale. Elu dice, ca classea domnitória din Ungari'a nu face deosebire intre cele ce se petrecu deodata in Vien'a si Constantinopole. „Noi voim pacea — dice numitulu diurnalul — inse avemu pucina sperantia in sustinerea pacei, pentru ca semtimu, ca ne apropiam de o criza mare, care se va decide pota totuodata in orientu si in occidentu.“ Totu acestu diurnalul admite si posibilitatea demissionarii lui Tisza si a cabinetului seu, deórace acestu cabinetu este resolutu a nu se da dupa perua, precum voiescu nemtii din Vien'a.

Situatiunea se va lemuri mai bine iedata dupa intrunirea camerei deputatilor, care intrunire este anuntiata pe astazi 20 Ian.

— Scirea comunicata in dilele aceste de catra unele foi officiose, ca adeca in oficin'a ministrului de interne se lucra la unu proiectu de lege despre o noua impartire a cercurilor electoralni in Transilvani'a, a alarmatut asiá de tare pe maghiarii si secuui nostri in acestu mare principatu, incatuit diurnalele loru striga cu voce inalta, ca se aiba grige dlu Tisza ce face, ca acésta e o cestiune de vietia pentru maghiarismulu din Transilvani'a, o cestiune, ca si care dela realizarea uniunei incóce nu s'a mai discutatu in parlamentulu maghiaru nice unu obiectu asiá de importantu.

Si că se nu ne batemu noi multu capulu cu intrebarea, ca in ce jace marea importantia a acestei cestiuni, se grabescu totu foile maghiare a ne spune, ca ea va provoca o lupta inversiunata intre guvern si nationalitat, si o rezolvare nefericita a acestei cestiuni va ave de urmare, ca guvernul 'si va perde tota majoritatea in acésta provincia, ba ce e si mai multu, va periclitá si chiaru nimici supremati elementului maghiaru in Transilvani'a. De sasi nu se temu descendintii lui Arpad si Atilla, ci se temu de poporulu romanu, de colonistii lui Traianu, si ar dori, ca guvernul se afle vr'unu mediulocu de a sparge paratele romanescu, ce desparte pe ungurii din cenutru tierei de fratii loru din secuime.

Si ore pentru ce se mai temu ungurii de noi, candu ei in tempu de diece ani, de candu sunt la potere, n'au facutu alte legi, decat totu pentru

intarirea loru si slabirea seu chiaru nimicirea nösitra? Au döra nimicirea autonomiei Transilvaniei si fusiunea acestei tieri cu Ungari'a, apoi lega si municipale si cea comunale cu virilismulu, lega si electorale cu censulu celu mare, legea scolare, arondarea cea noua a municipielor, fermanele, prin cari ni se impune usulu limbii maghiare, seu se scote cele mai bune manuale din usulu scóleloru romane, si in fine poterea discretionaria si arbitriulu cu care este investitul fia-care siefu de tribunale seu municipiu, — nu garantiza in de ajunsu supremati elementului maghiaru asupra celui romanu — Déca este asiá, atunci se scia fratii maghiari si secui, ca nice prin nou'a impartire a cercurilor electoralni nu se va intari supremati maghiara in Transilvani'a pentru vecii veciloru, ci numai de adi pana mane. Acésta impartire pe noi si asiá nu ne interesá prea multu, ca-ci n'avemu se transmitemu deputati la diet'a din Pest'a.

— Deputatiunei celei de vr'o 120 de alegatori din Czegele, care voiá se mérga in Itali'a si Kossuth, spre a-i presentá mandatulu de deputat si a-lu rogá se vina in patria, că se-si ocupe in camer'a deputatilor loculu ce i se cuvine, i s'atrasi dunga preste societá, deórace Kossuth a dechiarat cathegoricu in epistol'a sa catra alegatori, ca elu nu poate acum la adenci betranetie se-si calce pre principiele si convictiunile sale politice, se si denegi totu trecutulu seu si se primésca a deveni érasi supusulu loialu alu unui Domnitor, care este totuodata si imperatore austriacu. Kossuth numai atunci se va intorce in Ungari'a, candu va ajunge sub unu rege, care se n'aiba nice in clinu nice in maneca cu imperatorele austriacu. Cu acésta ocazie Kossuth s'a pronuntiati si in cestiunea bancei; dinsulu se inspaimanta de ide'a unei bance dualistice si doresce, că Ungari'a se-si infinitize banca nationale propria si independenta de cea austriaca.

— Fiindu vorba despre deputatiuni se notificam aci, ca deputatiunea studentilor maghiari, dupa o caletoria de vr'o cinci dile, in 12 l. c. si ajunsu cu sabi'a de onore a lui Cherim in capitalea imperiului otomanu. Primirea acestei deputatiuni in Constantinopole a fostu splendida si entusiasmata, si este lucru forte naturalu, deórace acésta fu unu momentu, in care natunea maghiara, dupa mai multe veacuri de ratecire recunoscu in fine in veaculu alu 19-lea pre sor'a sa cea mai mare, venita asemenea din intuneculu si selbateci'a Asiei la lumin'a si civilisatiunea Europei, si alerga a se asteapta la petiorele ei si a se pocai. — In diu' urmatória, adeca in 13 Ianuariu s'a presentat lui Cherim sabi'a de onore, cu care ocazie s'a aranjat unu banchetu in edificiul ministeriului de resbelu in onore deputatiunei.

— Totu in tempulu candu se petrecuta cele premise in Constantinopole, se intempla si in Praga o demonstratiune totu de natur'a si insemetnata celei din Constantinopole. Generalulu serbescu-rusescu Cernaieff, antipodulu lui Cherim-pasias, sosi adeca in 11 Ianuariu in capitalea Boemiei, in Praga, unde la gara fu asteptat cam de vr'o 3000 mii ómeni, si s'u primitu cu unu entusiasm. care a intrecut entusiasmulu turcilor la sosirea deputatiunei unguresci in capitalea loru. Studentii si poporulu voira a desprinde caii dela trasur'a lui Cernaieff si alu trage ei pana in orasiu, inse in fine se lasara de acésta idea si formara unu spalieru asiá de indezatu, incatut trasur'a lui Cernaieff abia potea se mérga in pasiu. Pre cale pana la hotelu multimea nu incetá de a strigá „se traiésca Cernaieff si Russi'a; se péra ungurii si turci!“ si decanta imoulu nationalu „Hej Slavane.“ Pana la hotelu numerulu multime crescutu pana la 6000 si state acolo, pana candu Cernaieff insocitu de unu membru alu clubului cehu se areta in feréstra si rogá multimea a se departá in linisces. A doua zi generalulu primi o multime de deputatiuni, intre cari si pe Rieger, pe Zeithamer si Claudiu. Demonstratiunile inse nu voira a incetá, ci luara dimensiuni totu mai mari, mai vertosu dupa ce politia dede ordinu lui Cernaieff, ca se parasésca orasiku, si pana atunci se nu mai cutese a esi din hotelu, deórace presenti'a sa conturba liniscea publica. Cernaieff recură la Andrassy contra acestui ordinu, inse primi unu responsu negativu. Elu nu voi irse se plece si politia singura erá prea slabă ca se-lu pota escorta prin multimea indignata si infuriata. Pentru aceea s'a adusu intru ajutorul doua batallione de militia pedestra si unu escadrone de cavaleria si cu ajutoriulu acestor'a s'a tinutu poporulu in respectu, pana candu politia escortă pe Cernaieff pana la gara si-lu puse cu forța

in cepeu insocitu de unu amicu si trei organe de ale politiei. Diu'a escortarei lui Cernaieff din Prag'a a fostu tocmai diu'a de 13 Ian., candu ungurii prezentara lui Cherim sabia de onore. — Va se dica demonstratiunei din Constantinopole i s'a pregatit o contra-demonstratiune in sinulu Austriei in Prag'a. Aceasta impregiurare merita cu atatu mai mare a-tentiune, cu catu scimu ca russii dicu, ca drumulu la Constantinopole duce prin Austri'a; prin urmare contra-demonstratiunea s'a intemplatu in drumulu catra Constantinopole.

Conferintia din Constantinopole inca nice pana astazi n'a ajunsu la unu resultat definitiv. Prin urmare ea forméza inca — precum dice „Golos“ organulu principelui Gorciacoff — obiectulu de insulta alu diplomatilor turcesci si alu amiciloru a-cestor'a, cari strica si desfacu pe dupa culisse, ceea ce dicu si facu pe facia. Inse acestei abnormitatii se va pune capetu catu mai curendu, deóbrace dejá se anuncia că positivu, ca déca in siedintia conferintiei, statorita pe astazi 20 Ian. nu se va poté mediuloci o intielegere definitiva, atunci tota opera conferintiei se nimicesce, diplomatii se intorc acasa si in loculu conferintiei voru incepe tunurile a vorbi. Tempulu de cugetare din urma l'a cerutu guvernulu otomanu sub cuventu, că se se consilieze si cu marele consiliu alu tierei, constatarioru din vr'o 180 de notabili si demnitari. Con siliulu acestor'a inse va intarí pe Pórt'a otomana si mai multu in pertinacitatea sa, asiá incatuit mai ca amu poté s'o spunemu că faptu implinitu, ca conferintia se va imprascia in curendu fora urma si in acelasi tempu trupele russesci voru pleca catra Bulgari'a. — Unele sciri din publicu ne asecura dejá, ca mai multi ambasadori ar' fi plecatu dejá din Constantinopole, intre cari ar' fi si Ignatieff, care a predat ultimatum seu representantilor Turciei. Totuodata aflam, ca si cortelulu generalu s'ar' fi stramatatu dela Chisineuv la Hotin.

— Precandu inse conferintia din Constantinopole sta a se disolve fora a fi facutu ceva, din cate si-a propusu a face, pre atunci armata russescă a ajunsu obiectu de discussiune diurnalistica. Adversarii Russiei vreau a scí, ca armata ei este demoralisata din caus'a lipselor ce le sufere, si ca Russ'a nu este astazi in stare de a incepe resbelu nici chiaru cu Turci'a singura. Inse precandu 6-menii de panur'a unguriloru nostri se légana in asemenei sperantie, pre atunci russii si amicii loru spunu, ca armata russescă nu mai are lipsa de altu ceva, decat de unu ordinu de marsiu catra Bulgari'a. Si cumca acestu ordinu se astépta in fia-care di, se vede din impregiurarea, ca divisio-nile 19 si 20 sub comandanii Svoiev si Geiman au inaintat dejá că avantgarda pana lipitul de confinile Romaniei.

Alte sciri spunu, ca chiaru si Austri'a, firesce fora voi'a unguriloru, ar' fi asecurat pe Russ'i'a despre neutralitatea sa, inse cu conditiunea, că Romani'a si Serbi'a se se considere că zone neutrale. Trupele russesci se pótă trece prin Romani'a, inse fora a se oprí acolo. Spre acestu scopu fia-care comandante alu unui corpu de armata russescu va primi pre langa sine cate unu comisariu romanu, care 'lu va insoci dela intrare pana la esire din tiéra.

— Inse cumca Austri'a pre langa tote asecurările de neutralitate, ce se dice ca le face, iè totusi mesurile necessarie pentru casulu de mobilisare, acesta se vede si de acolo, ca ministrul de justitia maghiaru a indreptat dilele trecute o ordonanțe circularia pre la toti presiedintii de tribunale, că forta amanare se faca si se tramita la ministeriu unu conspectu despre acei judi si amplioati judecatoresci dela tribunale, judecatorie cercualii seu procurature de statu, cari stau in legatura cu armata c. r., cu marin'a seu honvedimea, si cari in casulu unei mobilisari sar' poté seu nu dispensa din officiale loru.

Romani'a. Ministrul lucrariloru publice du Dimitrie Ghica si-a datu demisiunea, si in siedintia dela 5/17 Ian. a camerei deputatilor du presiedinte alu consiliului de ministri Ioanu Brateanu a cetitu messagiulu domnescu, prin care se primește demisiunea si se insarcinéza dlu ministrul de interne Vernescu cu interimul ministriului lucrariloru publice.

— Turciloru constitutionali nu le-a fostu de sjansu a lovi prin constitutiunea loru in drepturile autonomia si suveranitatea statului romanu, ei s'a grabit u vatemá pre romani si prin fapte de ale

cabililoru barbari, prin fapte de violintia si selbachia. Intrun'a din noptile trecute vr'o 30 de cerchezi au trecutu Dunarea pe la Silistria si au datu navală asupra unui pichetul de soldati romani, Cetia'a cea mare a impedeclat sentinel'a de a vedé venindu luntrele pe Dunare, si asiá cei trei soldati dela pichetul romanu au fostu surprinsi; unul dintre ei fù uccis, era ceilalti doi mutilati si vulnerati. Cerchezii au luat cateva vite si au fugit. Guvernulu romanu a protestat in data catra Pórt'a si catra tote poterile europene.

— Alarmulu ce l'au inscenat agentii aliantiei israelite despre persecutiunile contra evreilor in Romani'a, s'a datu de golu si de rusine de catra chiaru fiii lui Israile din Romani'a. Atatu in diurnalulu „Romanulu“, catu si in „Unirea democratica“ cetim mai multe desmintiri subscrise de o multime de evrei romani. Pentru exemplu se servesc urmatóriile: Societatea „Romanisarea“ compusa de tinerimea israelita romana, ale carei tendintie sunt: propagarea semtiemintelor de patriotism, de limba si moravuri romaneschi, — declara ca respinge cu indignare ori-ce solidaritate cu diariile straine, cari au respandit injurii si invective contra Romaniei. Societatea „Romanisarea“ protesta cu energia contra ori-carei baniueli de complicitate cu auctorii si propagatorii aceloru insulte, menite se discreditze demnitatea statului romanu in momentulu, candu evenimente supreme paru a-i impune lupta pentru existentia nationale etc. — Delegatii societ. „Romanisarea“: Iosifu Stern, I. Margulici si Arminiu Iasloviciu. — Alti vr'o 28 de Israeliti declara intr'o adresa catra „Unirea dem.“, ca totu ce s'a disu si scriussu depre persecutiunile contra judaniloru in Romani'a sunt minciuni gróse, calomnii inveninate de ómeni, cari nu sciu ce este Romani'a si ce sunt romanii; totuodata declara solemn, ca ei traiescu in Romani'a in cea mai buna armonia cu romanii, fora a li se causá nici celu mai micu reu.

Brasovu 16 Ian. 1877.

Adunarea generale a Asociatiunei pentru sprinirea invetiaceilor si sodaliloru meseriasi s'a tenu tu Dumineca in 2/14 Ianuariu a. c. in sal'a de desemnu a gimnasiului romanu. Ea a fostu cercetata forte bine; au participatu 84 membri.

Cuventulu de deschidere, reportulu comitetului si reportulu cassariului au aratatu cele mai poter-nice dovedi, ca e de lipsa a ne impulpa din res-poteri toti — pe totu loculu — pentru promoverea meserielor intre romani. S'a constatatu indiferen-tismulu ce ne stapanesc in acésta directiune a progressului nationalu si s'a luat concluse de catra adunare pentru midiulócele la inmultirea mem-briloru si indemnarea parintiloru a-si aplicá fii la meserii.

Invetiacei la 13 ramuri de meserii s'a asiediatu in an. 1876 35. Membrii s'a inmultit in adunarea generale cu 22. Cass'a, intratele in an. 1876 au fostu 377 fl. 42 cr. si fondulu intregu 1363 fl. 42 cr. Spesele 153 fl. 66 cr. pentru recusite de scola, pentru vestimente invetiaceilor pauperi si pentru ajutoria sodaliloru in casuri grele de bóla, stramutare, si pentru cultivarea loru.

Comitetulu vechiu s'a realesu pre lunga 4 membri noi in loculu aceloru membrei vechi din comitetu, cari n'au potutu primi realegerea pentru ocupatiunea cea multa ce au. Adunarea a votat multiamita comitetului si cassariului vechiu.

S'a alesu de membri onorari acei domni, cari au contribuitu prin sacrificia deosebite spre ajungea scopului Asociatiunei.

Vomu mai reveni asupra acestui obiectu.

Blasiu in Decembre 1876.

(Fine.)

B. Modalitatea censurarei professorilor dela institutile de invetiamant din locu.

§ 10. Comisiunea censuratória va consta: din directorii toturoru institutelor de invetiamant din locu, si din cate celu pucinu doi professori ordinari dela fia-care institutu. In comisiune va presiede totu-deauna directoarele institutului, la care functioneaza professorele candidati de censura.

Dupa constituire comisiunea poate invitá si alti barbati de specialitate, si le poate concrede si essaminarea din specialitatea loru.

Essaminarea se face dupa norm'a urmatória:

§ 11. Toti professorii suplenti dela institutile din locu suntu obligati (§ 6) in terminu de 3 ani dela denumire a face censur'a din obiectele, ce cadu in resortulu specialitatii alese.

Professorii fungenti acumu, déca au preste 3 ani de servitii, suntu obligati la facerea censurei dupa doi ani dela publicarea regulamentului; era cari nu au impletuit 3 ani de servitii, si cei cari se voru aplicá de aci incolo că professori suplenti, in terminu de 3 ani dela publicarea regulamentului, respective dela aplicarea loru că professori suplenti.

§ 12. Professorele, ce vré se censureze, trebuie se se insinue in scrisu la directoarele respecti-vului institutu, insemnandu si complecsulu de obiecte, din care voiesce a censurá, celu pucinu cu 3 luni inainte de spirarea terminului prescris (§ 11).

§ 13. Obiectele de invetiamant se compunu in anumite complecsse; in specie cele dela facultatea teologica se reduc la 4 complecsse, cele dela gimnasiu érasi in 4, ér' cele dela institutulu pre-parandiale si scólele normali tote la unu singuru complecsu.

§ 14. La fia-care din complecsle aceste (§ 13) se mai adauge limb'a si literatur'a romana, că fundamentulu a tote censur'a, si conditio sine qua non, deóbrace acésta e limb'a propunerei in tote institutile din locu.

§ 15. Essaminarea va fi scripturistica si ver-bale; cea scripturistica inca va fi domestica si clau-suraria sub inspectiune.

§-ii 16—24 incl. prescriu procedur'a candida-tului de censura si a comisiunei censuratórie.

§ 25. Fara censur'a prescrisa mai susu potu fi denumiti de professori ordinari: Doctorii de s. teología, de filosofía si de artile liberali ori de drepturi, precum si licentiatii dela respectivele stu-dia, mai departe aceia dintre professorii suplenti, cari ar' fi datu la publicitate din respectivele loru studia manuale acomodate aprobaté de ordinariatulu metropolitanu pre basea revisiunei si recomandarei din partea comisiunei censuratórie, In

§§-ii 26—28 incl. se desfasu agendele comisiunei censuratórie si ale presedintelui in affa-cerea censurarei.

C. Regularea si aplicarea fondului de institutiune asia numitul alu Basiliti-lor.

§ 29. Pentru professorii ordinari dela tote institutile de invetiamant din locu se asemna unu salariu anuale deo-camdata de cate 600 fl. v. a.; pentru professorii de cantu, musica si desemnu de cate 500 fl. v. a., ér' pentru celu de gimnastica, pentru superiorulu manastirei si pentru unu spiri-tualu monacu de cate 400 fl. v. a.

Salariul professorilor ordinari dupa 10 ani de servitii va mai cresce cu unu adausu de 100 fl. v. a., ér' de aci incolo dupa fia-care 5 ani de ser-vitii cu unu adausu de 50 fl. v. a.

Professorilor suplenti li se asemna unu salariu anuale de 500 fl. v. a.

Professorii dela gimnasiu, preparandia si cei de teologia, cari propun si religiunea in gimnasiu si voru redicá salariale din fondulu de institutiune basilitanu.

Professorii scóleloru normali prelunga salariale aplacitate din fondulu regiu normale si deputatulu primitu dela domeniulu metropolitanu voru redicá din fondulu Basilitiloru restulu, prin care se li se suplenesc salariale amesuratu salarialoru celorlalti professori.

Ér' ceialalti professori de teología si prefec-tulu de studia, că professori ordinari, pre lenga salariulu de 315 fl. din fondatiunea bobiana voru primi restulu de 285 fl. din cass'a seminarilul clericale domesticu. Prefectulu de studia va fi prevediuta si cu celealte emolumente usitate pana aci. —

In §-ii 30—32 se reguléza administrarea fun-taniloru fondului de institutiune basilitanu. —

Credu, ca nu-i lipsa de comentariu, că se se pótă convinge ori si cene, ca acestu regulamentu tientesce a regulá preste totu instructiunea la institutile de invetiamant de aici, ér' in specie a midiuloc stabilitatea professorilor, si a-i provedé cu una dotatiune mai buna intre marginile, ce le concede starea fondurilor destinate pentru scopurile instructiunii.

E dreptu, ca si salariale professoresci asem-nate prin acestu regulamentu inca suntu de totu modeste in alaturare cu impregiurarile de astadi.

